

Aan: de Minister van LNV
t.a.v. mw. C. Schouten

Onderwerp: reflectie op het Plan Schouten Structurele Aanpak Stikstof
Mijn kenmerk: V027/adv.SAS-LNV

Den Haag, 10 juni 2020

Geachte mevrouw Schouten,

U vraagt om een kritische reflectie op uw wetsvoorstel, bekend gemaakt bij brief aan de Tweede Kamer, Voortgang stikstofproblematiek: structurele aanpak, briefkenmerk BPZ / 20120075.

Hierbij zijn betrokken:

- Structurele aanpak stikstof, Versie april 2020 (LNV, 40 pagina's)

- Onderliggende stukken op de RIVM website:

<https://www.rivm.nl/stikstof/actueel#toelichtingkamerbrief>

De reflectie bestaat uit drie delen.

A. Redenen waarom het beleidsplan fundamenteel onacceptabel is

B. Inhoudelijk commentaar op het plan

C. Nieuw gerezen vragen over de ministersbrief en het beleidsvoornemen

A.

Reden waarom beleidsplan Structurele Aanpak Stikstof (hierna: SAS) fundamenteel onhoudbaar is:

A1.

Het vertrekpunt is de wet natuurbescherming.

En daarmee het ecologisch belang van de N2000 zones.

Echter, aan het SAS ligt geen ecologische onderbouwing ten grondslag.

De enige onderbouwing lijkt nu te zijn: elke depositiereductie is winst.

Daarmee is de ambitie op drijfzand gebaseerd.

Want: minimaal dient gedaan te worden wat ecologisch noodzakelijk is om de betrokken natuurwaarden niet onomkeerbaar te laten verdwijnen.

Het gestelde lijkt vanzelfsprekend.

Feit is dat dit door de minister niet is onderzocht.

De overload aan stikstof is schadelijk tot zeer schadelijk, variërend per natuurtype, geldende KD-waarde (Van Dobben-rapport), optredende achtergronddepositie en in afgelopen decennia historische opgebouwde natuurschade.

De overload kan niet nog veel langer blijven voortgaan, omdat op enig moment de betrokken natuurtypen onomkeerbaar kunnen zijn verdwenen. Naarmate de overload langer en ernstiger aanhoudt, neemt dat risico toe.

Er moet dus wetenschappelijk onderzoek beschikbaar komen wat van uit oogpunt ecologisch belang de minimale ambitie moet zijn om tenminste het risico beheersbaar te houden dat natuurtypen door de overload niet geheel onomkeerbaar verdwijnen.

Zonder dat onderzoek is elke beleidsplan ongefundeerd.

Met het SAS zou 50% natuurareaal medio 2030 overbelast blijven, deels met overschrijdingswaarde van 300-1400 mol. Nergens is onderbouwd dat (nagenoeg) alle betrokken natuurtypen dat kunnen verdragen, en natuurherstelmaatregelen volstaan.

O.b.v. de mij bekende ecologische wetenschap lopen grote oppervlakten natuur anno 2020 grote risico's, en is nu al sprake van deels onomkeerbare schade.

Meer prikkelend gesteld roept de minister over zichzelf af met haar beleidsplan niet te funderen op ecologische onderzoek: "dood door schuld van wettelijk beschermde natuurtypen"

Vergelijk klimaatbeleid en aanpak broeikasgassen:

daarbij is wetenschap gevraagd in welke tijdlijn welke broeikasgasemissiereductie minimaal gerealiseerd moet worden om opwarming beheersbaar te houden.

Ondanks decennia stikstofreductiebeleid ontbreekt een wetenschappelijk onderzoek naar noodzaak welke stikstofreductie in 2030 minimaal moet zijn bereikt om de wettelijk beschermde natuurtypen overeind te kunnen houden. Dat mag gerust onbegrijpelijk worden genoemd.

Schouten schrijft (brief 24 april):

"Het belang van de biodiversiteit in Nederland en Europa, die de basis vormt van onze voedselketen, staat hierbij centraal."

Ik merk hierbij op: Deze claim is pertinent onjuist, i.i.g. zolang bovengenoemd onderzoek niet gedegen is uitgevoerd o.b.v. de best beschikbare ecologische kennis.

Politiek-bestuurlijk gezien wel te verklaren:

het zou de bestuurlijke speelruimte dramatisch beperken.

A2.

Vergunningenhandel: perverse prikkel (extern salderen = vervuiler verdient geld)

Stelling: zo lang als vergunningenhandel (emissiehandel, handel in natuurschade) toegelaten blijft, domineert in het stikstofdossier het bedrijfsbelang, en raakt het ecologische belang ondergesneeuwd.

LNV laat met vergunningenhandel toe dat vergunningen die gratis zijn verkregen kunnen worden gekapitaliseerd.

Met vergunningenhandel maken we natuurschade tot verhandelbaar bedrijfskapitaal.

Bedrijfskapitaal zullen ondernemers willen conserveren of laten groeien, en zeker niet reduceren.

Vergunningenhandel geeft daarom een perverse prikkel aan ondernemers.

De vergunningenhandel laat zien dat in het stikstofbeleid niet het ecologisch belang centraal staat maar de ondernemersbelangen.

Dit betreft een principiële kwestie, waarin een (cultuur)omslag noodzakelijk is om werkelijk tot een oplossing te komen. Zonder die omslag gaat er naar mijn verwachting weinig veranderen, en zal de stikstofthematiek de vergunningbesluitvorming blijven gijzelen.
Zie ook punt hierna onder B2: 'piekbelasters'.

B.

Denkend als minister Schouten, wat moet beter in het SAS:

B1.

De door de commissie Remkes noemt een als reductiedoel van 50% voor 2030.
Het wetsvoorstel zal op dit onderdeel moeten worden herzien. U wordt verwezen naar punt A1 uit deze brief.

B2.

Indien streefwaarden werkelijk zijn bedoeld als harde grenswaarden, dan gaat dat enkel slagen als die waarden afdwingbaar in de wet worden geborgd.
'Bijsturing en monitoring' zijn pertinent onvoldoende garantie, want afhankelijk van turbulente en onzekere politieke agenda. Daarom hoort hierin minimaal een harde - door burgers rechtens afdwingbare - regeling indien de grenswaarde niet zou worden behaald.
Elke andere regeling reduceert het begrip 'streefwaarden' tot een vrijblijvende, betekenisloze inspanningsverplichting.
Hierbij moet tevens worden bedacht: enkel kan in een rechterlijke toets worden betrokken maatregelen, waarvan de positieve gevolgen vast staan. Als een beleidsprognose wordt gegeven die ook kan uitpakken als een fata morgana, dan kunnen de beoogde reducties niet meegeteld worden in een juridische toetsing.

B3.

Een erg belangrijk punt:
Regeling ontmantelen bedrijven piekbelasters.
Hier gaat gevaarlijk veel belastinggeld naar toe: 1,3 miljard Euro !
Dan dient imperatief te zijn geborgd dat de vergunningen (Wnb-vergunning en Omgevingsvergunning) die daarmee worden ingetrokken alsook de dierproductierechten NIET verhandelbaar zijn. Zie ook punt hierboven A2 : Vergunningenhandel: perverse prikkel.
Als dit niet heel strikt wordt geregeld, dan zijn we water naar de zee aan het dragen, en wordt belastinggeld verspild. Dit soort regelingen zitten te vaak juridisch zwak in elkaar.
Ondernemers zitten als bokken op de haverkist om elk juridisch gaatje in eigen voordeel te uit te leggen.
Brief Schouten lijkt te noemen dat deze depositieruimte naar depositiebank gaat.
Is dat zo?
Hoe wordt dat zeker gesteld?
Eis dat TK wordt geïnformeerd.
Dit gaat over 1,3 miljard Euro, dus belangrijk genoeg.

B4.

Er is onduidelijkheid over de factor buitenlandse emissies.
Schouten heeft de buitenlandse de EU - NEC-richtlijn reducties mogelijk verstoep in de autonome reducties (de 110 mol).
Daar bestaat onduidelijkheid over.
Als die idd. in die 110 mol zitten:
Ned. heeft geen invloed op buitenlands beleid.
Op dit punt is duidelijkheid en borging noodzakelijk.

B5.

Natuurinclusiviteit

Wassen neus zolang als dit door ondernemers en projectontwikkelaars als een luxe randje in hun business model zien. Variant op het schaamgroen dat o.b.v. een beplantingsplan krachtens het best.plan is voorgeschreven, maar in de bestuurspraktijk zelden serieus is uitgewerkt, laat staan door bevoegd gezag gehandhaafd. Legio zijn de voorbeelden van ondernemers die het beplantingsplan niet of half uitvoeren. Vraag naar een - gedegen !- evaluatie van de uitvoering en toezicht (vooral: toezicht) van beplantingsplannen o.b.v. best.plannen.

Dat gaat een ontluisterend beeld opleveren.

Die informatie en ervaring is leerrijk en noodzakelijke informatie om natuurinclusiviteit volwassen te maken. Op basis daarvan conclusies trekken, om te zien hoe het (veel) beter kan.

C.

Nieuw gerezen vragen:

C1.

Validatie emissiereductieprognose

Hoe zijn de veronderstelde emissiereducties van de bronmaatregelen op basis van nieuw beleid gevalideerd? Kan voor elke categorie emissiereductieprognose de onderbouwing worden genoemd, incl. vindplaats? Zijn die reductieprognoses ook aan een review onderworpen?

C2.

Emissiereductieprognoses buitenlandse emissies

Hoe zijn de emissiereductieprognoses vanwege buitenlands beleid tot stand gekomen?

Graag een vindplaats van onderbouwing van de berekening.

Is die prognose aan een review onderworpen?

C3.

Natuurbelang emissiereducties piekbelasters

Opkoopregeling piekbelasters obv 1,3 miljard Euro: indien die stikstofruimte wordt ingezet voor nieuwe emissiebronnen via een depositiebank, welke natuurbelang wordt dan gediend met de besteding van 1,3 miljard Euro? Immers, hier worden enkel emissiebronnen verplaatst.

C4.

Emissieomvang PAS-melders

Hoeveel K-ton omvatten PAS-meldingen van alle PAS-melders? Hoeveel daarvan betreft een PAS-melding die deels is gebaseerd op een onderliggende natuurvergunning?

Wil de minister ook PAS-meldingen legaliseren waarvan het gemelde tot op heden niet is opgericht?

C5.

Hoe verhouden subsidies zich tot 'de vervuiler betaald'?

Hoe verhoudt volgens de minister subsidieverlening voor emissiereductie (veevoer, aanlengen mest met water, stalbouw) zich tot het principe 'de vervuiler betaald'?

C6.

Uitfaseren dieselmotoren

Welke regelingen staat de minister voor ogen om de dieselmotoren in bouw-, agro- en transportsector versneld uitgefaseerd te krijgen?